

Отже, управління формуванням толерантних взаємин у педагогічному колективі постає як цілеспрямована, науково обґрунтована, педагогічно організована система побудови впливів на відносини педагогів з оточуючим соціальним середовищем, її багатofакторним впливом на особистість на основі базових моральних цінностей сучасного суспільства та освіти.

Список використаних джерел:

1. *Сластенин В.А. и др. Педагогика: Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений / В. А. Сластенин, И. Ф. Исаев, Е. Н. Шиянов ; под ред. В.А. Сластенина. – М.: Издательский центр «Академия», 2002. – 576 с.*

**ІНДИВІДУАЛЬНА ПРОФОРІЄНТАЦІЙНА РОБОТА
ЯК ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПЕДАГОГІВ ЗВО**

*Дарюга О. А.
Полтава, Україна*

Сьогодні в Україні спостерігається активний перехід до розроблення та впровадження нових навчальних планів, програм [2, 3] освітніх стандартів, новітніх освітніх технологій [5, 6, 7], структур управління [10], адже цивілізований світ змінюється карколомними темпами. Недарма у такому програмному документі як «Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2021–2031 роки» [10] вказано на необхідність кардинальних змін в освіті у зв'язку і з «...посиленням глобальних викликів, які виникли перед світовою економікою на сьогодні, посиленням впливу глобального ринку праці й освітніх послуг, ризиків і загроз, які повстали перед економікою країни в останні роки, а найбільше – розвитком технологій нового покоління, загостренням демографічних і соціальних проблем... Україна – велика європейська держава... понад 70% відсотків людей мають вищу освіту. Але потенціал вищої освіти України не використовується повною мірою суспільством і економікою» [10].

Велику роль у нашому прагненні до нового у цьому аспекті відіграє уже сформована система й традиції освітніх систем інших, передових, країн [11]. Проте їхній досвід повинен вивчатися і враховуватися, але в жодному разі не копіюватися.

Одними із сучасних тенденцій і одночасно проблемами (як ми бачимо на власні очі, у тому рахунку й у своєму навчальному закладі) є «слабка інтеграція вищої освіти України у світовий та Європейський освітньо-науковий простір» [9, 10, 1]; «незатребуваність вищої освіти

українським суспільством як інституту і головного ресурсу розвитку країни, що у поєднанні з масифікацією вищої освіти викликає спотворення освітнього процесу і незадовільні результати діяльності ЗВО» [там само]. А «Головною проблемою розвитку вищої освіти залишається відсутність довгострокової стратегії соціально-економічного розвитку України, що ускладнює створення моделі вищої освіти, адекватної цілям майбутнього країни» [10, 2, 3].

З іншого боку: спостерігається поступове, хоча й недостатнє уповні, збагачення ЗВО сучасними інформаційними технологіями, широке включення до системи Internet та надзвичайно інтенсивний розвиток дистанційних форм навчання. Ще одна вагома тенденція, попри всі недоліки, полягає у включенні до оновлення вищої професійної освіти з огляду на вимоги світових стандартів. І тут компетентнісний підхід не прирівнюється до знання орієнтовного компоненту, а передбачає цілісний досвід вирішення життєвих проблем, виконання професійних та ключових функцій, соціальних ролей, компетенцій. Освітня ж компетенція при тому передбачає не засвоєння студентами окремих знань і умінь, але оволодіння комплексною процедурою, у якій задля кожного виділеного напрямку визначено відповідну сукупність освітніх компонентів.

Особливість найважливіших педагогічних цілей щодо розвитку компетенцій – у тому, що вони формуються не у вигляді дій викладача, а з точки зору результатів діяльності того, хто навчається, тобто його просування та розвитку в процесі засвоєння певного соціального досвіду.

Для реалізації ж такого сучасного компетентного підходу необхідна модель компетенцій та їхнього формування. Як основа для таких моделей сьогодні виступають такі рамки кваліфікацій: Європейська [12] та Національна [4]. Та при їх застосуванні на практиці слід мати на увазі те, що сьогодні на момент закінчення школи далеко не всі старшокласники визначаються із вибором майбутньої професії. Масовізація вищої освіти та система ЗНО активно посприяли тому, що абітурієнт вступає до того ЗВО і на ту спеціальність, куди проходить набраними балами. І результат – низька мотивація, розмиті уявлення про майбутню сферу діяльності. Нерідко точнісінько так трапляється і в нашому коледжі, як це не прикро. Тож одним із завдань сучасної системи освіти має бути максимально швидке формування у студентів адекватних реальності очікувань та уявлень щодо обраної професії.

А домогтися цього, як можемо спостерігати у своїй щоденній педагогічній практиці, можна шляхом завчасної грамотної профорієнтації, проведенням ширих (бажано індивідуальних) розмов з абітурієнтами на предмет їхньої мотивації, впровадження спеціальних дисциплін про майбутню спеціальність та максимальною включеністю у практичну

діяльність протягом усього періоду навчання. Реалізація цих практичних кроків і є одним із викликів сучасного світу інноваційної освіти.

Завдання ж індивідуальної мотивації студентів тісно пов'язане із завданням врахування педагогами, а значить – і освітніми програмами, молодіжних цінностей часу при формуванні змісту цих освітніх програм. І те відповідає тенденціям сучасного етапу розвитку освіти в Україні: посиленням впливу особистості, адже сьогодні наша держава визначає одним із пріоритетів розвитку освіти проектування освітнього простору з урахуванням запитів кожної особи [5].

Виділення цього пріоритету формується відповідно до сучасних інтеграційних та глобалізаційних процесів, котрі забезпечать інтегрування національної системи освіти до європейського та загальносвітового освітнього простору. У зв'язку із цим актуалізується проблема якості освіти.

Сьогодні система освіти в Україні орієнтується на розуміння якості освіти як на відповідності освітнім стандартам. Це підтверджується освітньо-кваліфікаційними характеристиками та освітньо-професійними програмами, що зорієнтовані саме на компетентності, що формуються у процесі навчання. У рамках сучасної методології управління на основі якості ця якість розуміється як ступінь відповідності сукупності властивих характеристик вимогам. Тобто якість розглядається з позицій вимог споживача, а вони завжди унікальні. Сьогодні науково доведено, що їхня унікальність визначається цінностями споживачів, зазвичай, як унікальних особистостей [3, 8]. Тому й вимоги до якості необхідні розглядати як суто індивідуально ціннісно-орієнтовні. Тому й профорієнтаційна робота має бути такою ж.

Одна з особливостей процесу творення у цьому аспекті полягає у тому, що студенти навчаються не індивідуально, а в групах. Тож ціннісно орієнтоване освітнє середовище має формуватися з урахуванням цінностей усіх, без винятку, учасників групи. А те означає, що середовище лише чисто теоретично може бути однорідним. Насправді такого досягти неможливо. Ступінь неоднорідності ціннісно-орієнтованого освітнього середовища може виступати або позитивним фактором успіху (якщо воно прагне мінімуму), або негативним (коли прагне максимуму). Сьогодні таке явище мало враховується. І те призводить до проблем, пов'язаних із комунікаціями та плануванням змісту освітніх програм. А те, за своєю чергою, – до зниження якості освіти. І тут на нас чекає багато теоретичних та інноваційних педагогічних пошуків.

Отже, висновки й перспективи подальших досліджень у даному напрямку можуть бути такими: на сучасному етапі реформування вищої школи велику актуальність мають процесні інновації, котрі мають

забезпечити реалізацію компетентнісного та ціннісно-орієнтованого підходів для забезпечення якостей освіти, у тому числі і перш за все – з врахуванням правильно організованої, сучасної профорієнтації. І вони повинні враховувати особливості освітньої сфери, також – і сучасні її орієнтири на інтеграцію до світового освітнього простору. На нашу думку, найбільш перспективно освітню програму в такому контексті розглядати як так званий «м'який проект» зі специфічними управлінськими завданнями.

Список використаних джерел:

1. Добрянський І., Наумець О., Шагала Л. Адаптація іноземних студентів до навчання в українських ВНЗ в контексті європейського простору вищої освіти. *Молодь і ринок*. Дрогобич : Дрогобицький державний педагогічний університет ім. І. Франка. 2013. № 5 (100). С. 7–12.
2. Захарченко В. М., Луговий В. І., Рашкевич Ю. М., Таланова Ж. В. Розроблення освітніх програм : Методичні рекомендації за ред. Кременя В. Г. К., ДП НВЦ Пріоритети. 2014. 120 с.
3. Керівництво управлінням інноваційними проектами і програмами : т. 1, версія 1.2. К. : Наук. світ. 2009. 173 с.
4. Національна рамка кваліфікацій : Додаток до постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 134. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-n/> (дата звернення: 15.01.2022).
5. Освіта: соціальні аспекти в контексті економічного розвитку України : Монографія за ред. професорів Лаптева С. М., Сідака В. С., Денисенка М. П. К. : Університет економіки та права «КРОК». 2014. 410 с.
6. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. URL: <http://vnz.org.ua/zakonodavstvo/111-zakon-ukrayiny-pro-vyschu-osvitu> (дата звернення – 23.01.2021).
7. Про інноваційну діяльність : Закон України від 04.07.2002 № 40-IV. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/40-15>.
8. Рач В. А. Управління проектами в розвитку суспільства. Прискорення розвитку організації на основі проектного управління. К. : КНУБА. 2009. С. 156–158.
9. Рашкевич Ю. М. Болонський процес та нова парадигма вищої освіти : Монографія. Львів : Вид-во Львівської політехніки. 2014. 168 с.
10. Стратегія розвитку освіти в Україні на період 2021–2031 років. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2020/09/25/rozvitku-vishchoi-osviti-v-ukraini-02-10-2020.pdf> (дата звернення: 18.02.2022).
11. Clark B. J. *Creating Entrepreneurial Universities: Organizational Pathways of Transformations*. Oxford, Pergamon-Elsevier Science. 1998. 180 p.
12. Clark John Bates *Proleksis enciklopedija* (Хорватія). 2009.
13. *The European qualifications framework for lifelong learning (EQF)*. Available at: http://www.dges.mctes.pt/NR/rdonlyres/90DBE647-5CB6-4846-B88F101180D9E425/4889/TheEQFforlifelonglearning_brochure_EN.pdf.